

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА, СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 351.862.07(477)



ВПЛИВ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА СТАН ПРИРОДНОЇ ТА ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

С. П. Потеряйко,

*кандидат військових наук, доцент, старший науковий співробітник наукового відділу,
Інститут державного управління у сфері цивільного захисту*

У статті розглянуто проблемні питання щодо впливу рівня підготовки органів державного управління на стан природної і техногенної безпеки в Україні.

Установлено, що стан природної і техногенної безпеки в Україні залежить від рівня підготовки органів державного управління до виконання покладених на них функцій і завдань.

Виявлено взаємозв'язок між рівнем підготовки органів державного управління у сфері цивільного захисту та станом природної і техногенної безпеки в Україні, що засвідчив недостатній рівень організації взаємодії між структурами, які залучаються до реагування на надзвичайні ситуації.

Доведено необхідність посилення взаємодії органів управління і сил цивільного захисту з військовими та іншими спеціальними формуваннями, що безпосередньо організовують та проводять антитерористичні заходи.

Запропоновано логіко-аналітичну схему взаємозв'язку між основними завданнями єдиної державної системи цивільного захисту в умовах збройного конфлікту.

Ключові слова: надзвичайна ситуація, органи державного управління, природна та техногенна безпека, заходи цивільного захисту, взаємодія.

S. P. Poteriyko,

*Ph.D in Military Sciences, Associate Professor, Senior Research Fellow of the Scientific Department,
Institute of Public Administration in the Sphere of Civil Protection*

THE INFLUENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES' LEVEL OF TRAINING ON THE STATE OF NATURAL AND TECHNOGENIC SAFETY IN UKRAINE

The paper deals with the issues of the influence of public administration bodies' level of training on the state of natural and technogenic safety in Ukraine.

It is investigated that the state of natural and technogenic safety in Ukraine depends on the public administration bodies' level of competence in performing their work duties and responsibilities.

The relationship between the level of preparation of public administration bodies in Civil Protection and the state of natural and technogenic safety in Ukraine is revealed. The lack of interaction between the structures involved in responding to emergencies is determined.

The necessity of strengthening the interaction of the authorities and Civil Protection forces with the military and other special units involved in arranging and carrying out anti-terrorist measures is proved.

The logical and analytical scheme of the correlation between the main tasks of the Unified State System of Civil Protection in conditions of military conflict is proposed.

Key words: emergency, state administration bodies, natural and technogenic safety, civil protection arrangements, interaction.

С. П. Потеряйко,

*кандидат военных наук, доцент, старший научный сотрудник научного отдела,
Институт государственного управления в сфере гражданской защиты*

ВЛИЯНИЕ УРОВНЯ ПОДГОТОВКИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НА СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНОЙ И ТЕХНОГЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены проблемные вопросы влияния уровня подготовки органов государственного управления на состояние природной и техногенной безопасности в Украине.

Установлено, что состояние природной и техногенной безопасности в Украине зависит от уровня подготовки органов государственного управления к выполнению возложенных на них функций и задач.

© Потеряйко С. П., 2017

Виявлена взаємозв'язок між рівнем підготовки органів державного управління в сфері громадянської захисти та станом природної та техногенної безпеки в Україні, яка продемонструвала недостатній рівень організації взаємодії між структурами, привлеканими до реагування на надзвичайні ситуації.

Доказано необхідність посилення взаємодії між органами управління, силами громадянської захисти, з військовими та іншими спеціальними формуваннями, які безпосередньо організовують і проводять антитерористичні заходи.

Представлено логіко-аналітичну схему взаємозв'язку між основними завданнями єдиної державної системи громадянської захисти в умовах озброєного конфлікту.

Ключові слова: надзвичайна ситуація, органи державного управління, природна та техногенна безпека, заходи громадянської захисти, взаємодія.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. На сьогодні забезпечення національної безпеки є невід'ємною функцією нашої держави, що має гарантувати сприятливі умови для безпечної життєдіяльності її громадян. Запобігання надзвичайним ситуаціям (НС) техногенного, природного, соціального, а наразі й військового характеру та їх ліквідація з метою збереження життя та здоров'я людей, забезпечення сталого розвитку країни належить до важливих складових національної безпеки держави.

Оцінити результати виконання зазначеної функції органами державної влади неможливо без детального аналізу існуючого стану техногенної та природної безпеки.

Суттєве техногенне навантаження на територію України, що створюється потужними промисловими та енергетичними об'єктами, підвищує ризик виникнення аварій, а наявність територій з несприятливим природним впливом та схильністю до проявів небезпечних природних явищ зумовлює необхідність розв'язання проблеми щодо пошуку шляхів покращання життєдіяльності населення. Розв'язання вказаної проблеми тісно пов'язане зі станом підготовленості органів управління у сфері цивільного захисту до дій за призначенням, а також із заходами щодо реалізації Стратегії реформування Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вчені в галузі науки державного управління дослідженню механізмів державного управління та стану природно-техногенної безпеки в Україні приділяють достатню увагу.

Так, Л.Жуковою визначено складові механізмів побудови функціонально-структурної моделі державного управління у сфері цивільного захисту в Україні, обґрунтовано доцільність створення додаткових структур у системі цивільного захисту з метою вдосконалення єдиної державної системи цивільного захисту [1].

Н.Клименко розроблено методичний підхід до оцінювання надійності функціонування системи державного управління за умов надзвичайних ситуацій та практичні рекомендації щодо її підвищення [2], О.Трушем – наукові підходи до аналізу структур державного управління в системі запобігання надзвичайним ситуаціям та їх ліквідації і запропоновано алгоритм формалізованого опису й оцінки ефективності структури функцій [3].

І.Шпильовим визначено шляхи вдосконалення державного управління природно-техногенною безпекою територій України, розроблено пропозиції щодо удосконалення державного регулювання в цій сфері [4].

І.Криничною розглянуто інструменти державного управління процесами запобігання виникненню надзвичайних ситуацій радіаційного походження, визначено основні напрями вдосконалення методів та засобів управління щодо подолання наслідків техногенних катастроф радіаційного походження [5].

Однак вважаємо, що проблемні питання, пов'язані з визначенням чинників впливу рівня підготовки органів державного управління до дій за призначенням на стан природно-техногенної безпеки в Україні потребують більш ретельного наукового дослідження.

Формулювання цілей (мети) статті. Метою статті є виявлення взаємозв'язку між рівнем підготовки органів державного управління у сфері цивільного захисту та станом природно-техногенної безпеки в Україні.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Відомо, що державне управління є видом діяльності держави, справляння управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їхніх прав і свобод [6].

Спираючись на вказане визначення, сформулюємо поняття державного управління у сфері цивільного захисту як діяльність державних органів виконавчої влади, що полягає в організації виконання законів і нормативно-правових актів з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту.

Водночас у ст. 4 Кодексу цивільного захисту України (далі – Кодекс) визначено, що цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період [7].

Крім того, ст. 8 Кодексу визначено, що забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту здійснюється єдиною державною системою цивільного захисту (ЄДСЦЗ), до основних завдань якої належать:

- забезпечення реалізації заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;
- оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, своєчасне і достовірне інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи;
- захист населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- проведення рятувальних та інших невідкладних робіт (РІНР) щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, організація життєзабезпечення постраждалого населення;
- провадження інших заходів.

На підставі аналізу нормативно-правових актів, що регламентують державну політику у сфері цивільного захисту, пропонуємо узагальнену логіко-аналітичну схему взаємозв'язку між головними завданнями ЄДСЦЗ, що включає основні узагальнені блоки реалізації органами управління державної політики у сфері цивільного захисту та відображає їх взаємозв'язок (рис. 1).

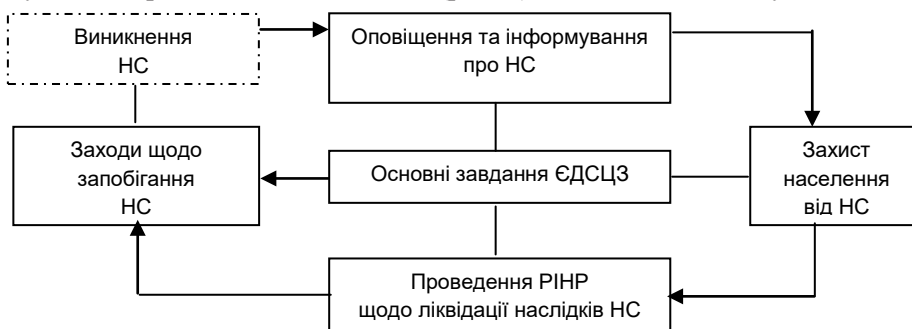


Рис. 1. Узагальнена логіко-аналітична схема взаємозв'язку між основними завданнями ЄДСЦЗ

Для дослідження впливу рівня підготовки органів державного управління на стан природно-техногенної безпеки в Україні необхідно провести кількісний та якісний порівняльний аналіз надзвичайних ситуацій та їх наслідків, зареєстрованих в Україні за останні роки, виявити причини їх виникнення.

У 2015 р. в Україні зареєстровано 148 надзвичайних ситуацій, що, відповідно до Національного класифікатора “Класифікатор надзвичайних ситуацій” ДК 019:2010 розподілилися на такі види:

- техногенного характеру – 63;
- природного характеру – 77;
- соціального характеру – 8.

Унаслідок цих надзвичайних ситуацій загинуло 242 особи (з них 40 дітей) та 962 постраждало (з них 422 дитини) [8].

Разом з тим упродовж 2016 р. в Україні зареєстровано 149 надзвичайних ситуацій, з них:

- техногенного характеру – 56;
- природного характеру – 89;
- соціального характеру – 4.

У результаті цих надзвичайних ситуацій у 2016 р. загинуло 183 особи (з них 37 дітей) та постраждали 1856 осіб (з них 861 дитина) [9].

Крім того, за масштабами надзвичайні ситуації, що виникли у 2015 р., розподілилися на такі види: державного рівня – 2; регіонального – 9; місцевого – 62; об'єктового – 75, а в 2016 р. – надзвичайні ситуації на: державного рівня – 1; регіонального – 9; місцевого – 64; об'єктового – 75.

Порівняно з 2014 р. загальна кількість надзвичайних ситуацій у 2015 р. збільшилася на 3,5%. При цьому кількість постраждалих за 2014–2016 рр. збільшилася відповідно на 48–63% за рахунок зростання частки надзвичайних ситуацій соціального характеру, спричинених противоправними діями терористичного спрямування, що здійснюються незаконними воєнізованими формуваннями на території Донецької та Луганської областей.

У 2016 р. зареєстровано найменшу кількість загиблих у надзвичайних ситуаціях та найменшу кількість надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

За видами упродовж 2015 р. серед надзвичайних ситуацій техногенного характеру переважали надзвичайні ситуації унаслідок пожеж та вибухів (18% від загальної кількості надзвичайних ситуацій). При цьому, загальна кількість надзвичайних ситуацій зменшилася на 16%, а серед надзвичайних ситуацій

природного характеру медико-біологічні надзвичайні ситуації становили 22% (причому в 2015 р. зареєстровано зростання більш ніж утричі кількості надзвичайних ситуацій, пов'язаних із інфекційними захворюваннями сільськогосподарських тварин) [8; 9].

Разом з цим упродовж 2015 р. спостерігається збільшення майже вдвічі кількості надзвичайних ситуацій, пов'язаних із пожежами в природних екосистемах, на 65% – у системах життєзабезпечення та 50% – унаслідок пожеж у будівлях та спорудах житлового призначення. За всіма іншими видами надзвичайних ситуацій спостерігається тенденція до зменшення їх кількості.

Водночас порівняно з 2015 р. загальна кількість надзвичайних ситуацій, що виникли протягом 2016 р., збільшилася майже на 1%, при цьому кількість надзвичайних ситуацій техногенного характеру зменшилася на 11%, соціального – на 50%, а кількість надзвичайних ситуацій природного характеру збільшилася на 15%, що пояснюється зростанням у 1,6 раза кількості надзвичайних ситуацій унаслідок особливо небезпечних інфекційних захворювань сільськогосподарських тварин тощо. Також порівняно із 2015 р. утричі зросла кількість метеорологічних надзвичайних ситуацій [8; 9].

У 2016 р. зафіксовано зменшення кількості загиблих (на 24%), проте кількість постраждалих збільшилася (майже на 93% порівняно із 2015 р.), що пояснюється зростанням їх частки в надзвичайних ситуаціях медико-біологічного характеру [9].

Крім того, в 2016 р. спостерігалось зменшення кількості надзвичайних ситуацій техногенного характеру за всіма видами, натомість зареєстровано збільшення на 17% порівняно із 2015 р. кількості загиблих у надзвичайних ситуаціях, пов'язаних із пожежами (вибухами) у будівлях та спорудах житлового призначення, а також збільшення на

72% кількості постраждалих унаслідок надзвичайних ситуацій на автомобільному транспорті. Кількісні показники надзвичайних ситуацій та пожеж наведено в табл. 1 [8; 9].

Аналіз стану природної і техногенної безпеки в Україні за останні роки свідчить про те, що в цілому кількість надзвичайних ситуацій має тенденцію до зменшення, зокрема, в 2016 р. зареєстровано найменшу кількість надзвичайних ситуацій техногенного характеру за період 1997–2016 рр., що пояснюється загальним зниженням показників розвитку промисловості в Україні.

Незважаючи на зменшення в 2016 р. кількості надзвичайних ситуацій державного рівня і тенденцію до зниження рівня техногенної та природної небезпеки, ризики виникнення надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру і збитків від них залишаються незмінними та досить високими для більшості регіонів України [9].

Так, у регіональному розрізі найбільшу кількість надзвичайних ситуацій упродовж 2016 р. зафіксовано в Одеській, Волинській, Миколаївській та Полтавській областях, а також у Дніпропетровській, Житомирській і Чернігівській областях. При цьому найбільшу кількість загиблих у надзвичайних ситуаціях протягом 2016 р. зареєстровано в Одеській області переважно унаслідок пожеж у будівлях житлового призначення, нещасних випадків на воді та через несприятливі погодні умови, а також у Київській області, переважна більшість з яких загинула внаслідок надзвичайної ситуації, пов'язаної із пожежею у житловому будинку, в якому було організовано тимчасове проживання осіб похилого віку [9].

Становить інтерес аналіз кількості надзвичайних ситуацій, що сталися у 2016 р., порівняно з 2015 р. за їх видами та характером (табл. 2) [8; 9].

Таблиця 1

Кількісні показники надзвичайних ситуацій, що виникли протягом 2014–2016 рр., та їх наслідки

Дані про надзвичайні ситуації	2014	2015	2016
Загальна кількість НС:	143	148	149
У тому числі за класами:			
техногенного характеру	74	63	56
природного характеру	59	77	89
соціального характеру	10	8	4
У тому числі за рівнями:			
державного рівня	5	2	1
регіонального рівня	9	9	9
місцевого рівня	59	62	64
об'єктового рівня	70	75	75
Загинуло людей унаслідок НС	287	242	183
Постраждало людей внаслідок НС	680	962	1856
Матеріальні збитки від НС тис. грн.	198 853	531 831	265 306

Таблиця 2

**Кількість надзвичайних ситуацій, що сталися у 2016 р., порівняно з 2015 р.
за їх видами та характером**

Вид НС	Кількість НС		Загибло людей		Постраждало людей	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Надзвичайні ситуації техногенного характеру						
НС унаслідок аварій та катастроф на транспорті	14	11	53	33	74	128
НС унаслідок пожеж, вибухів	40	36	103	116	59	35
у тому числі:						
в будівлях або спорудах житлового призначення	30	29	85	100	6	11
НС унаслідок наявності в навколишньому середовищі шкідливих і радіоактивних речовин понад ГДК	1		0	0	0	0
НС унаслідок раптового руйнування будівель і споруд	2	4	0	3	0	2
НС унаслідок аварій у системах життєзабезпечення	5	4	0	0	0	0
НС унаслідок аварій у системах нафтогазового промислового комплексу	1	1	0	0	0	0
Усього НС техногенного характеру	63	56	156	152	133	165
Надзвичайні ситуації природного характеру						
Геологічні НС	2	1	0	0	0	0
Метеорологічні НС	2	6	0	4	7	13
Гідрологічні НС поверхневих вод	1		0	0	0	0
НС, пов'язані з пожежами в природних екологічних системах	13	4	0	0	0	1
Медико-біологічні НС	59	78	22	15	690	1677
НС природного характеру	77	89	22	19	697	1691
Надзвичайні ситуації соціального характеру						
НС соціального характеру*	1	0	41	0	123	0
Установлення вибухового пристрою в багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), житловому секторі, транспорті	1	1	4	2	9	0
НС, пов'язані з нещасними випадками з людьми	6	3	19	10	0	0
Усього НС соціального характеру	8	4	64	12	132	0
Усього НС	148	149	242	183	962	1856

Примітка. Надзвичайні ситуації державного рівня на території Донецької та Луганської областей пов'язані із протиправними діями терористичного спрямування, що здійснюються незаконними воєнізованими формуваннями.

Аналіз кількості надзвичайних ситуацій, що виникли в 2015 та 2016 рр., та постраждалих унаслідок їх виникнення свідчить про те, що при однаковій кількості надзвичайних ситуацій чисельність постраждалих збільшилася майже на 50%. На нашу думку, це пов'язане з недостатнім рівнем підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту.

Оцінюючи результати діяльності органів управління та сил цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях, слід зазначити, що в цілому вони виконували завдання за призначенням, але було виявлено певні недоліки та особливості за регіонами України [8].

Так, під час проведення тактичних навчань та занять у всіх підрозділах цивільного захисту виявлено однотипні недоліки в діях посадових осіб, а саме:

– керівник гасіння пожеж неякісно проводить розвідку та оцінює обстановку на пожежі;

– не ставляться конкретні завдання перед силами, які перебувають у його розпорядженні;

– при проведенні навчань начальницький склад демонструє недостатній рівень знань посадових обов'язків;

– після прибуття до місця виклику письмовий допуск на гасіння пожежі не отримується;

– не забезпечується належна взаємодія з адміністрацією об'єкта та службами цивільного захисту району;

– на низькому рівні організовується радіозв'язок з пунктом зв'язку частини.

Під час гасіння лісових пожеж виникали проблемні питання, а саме:

– керівним складом не було вказано реальні масштаби пожежі, неправильно визначено сили та засоби для їх ліквідації;

– не надавалися реальні дані по лінії оперативних чергових;

– у лісових масивах відсутні штучні водоймища, пристосовані для потреб пожежогасіння.

Також виявлено проблемні питання щодо забезпеченості органів управління та підрозділів для дій у надзвичайних ситуаціях:

– чисельність гарнізонів та спеціалізація підрозділів ДСНС має бути безпосередньо пов'язана зі щільністю проживання населення, природними особливостями місцевостей і техногенним навантаженням на регіони;

– потребують технічного переоснащення сили цивільного захисту.

Водночас аналіз діяльності органів управління та сил цивільного захисту в умовах воєнно-політичного конфлікту на Сході України свідчить про те, що забезпечення органами державного управління безпечної життєдіяльності громадян в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із проявами терористичних актів та веденням воєнних дій, є найбільш складним завданням.

На нашу думку, слухними є висновки О.Лещенка про те, що в умовах гібридної війни механізми державного управління у сфері цивільного захисту, які функціонують у повсякденній діяльності, мають недостатньо відчутні зв'язки між елементами технології її ескалації і реалізації й потребують детального вивчення та ефективних змін у структурах і способах застосування систем забезпечення національної та регіональної безпеки [10].

О.Лещенко стверджує, що військово-політичне протистояння на Сході України стало не лише найбільшим за роки незалежності геополітичним викликом для нашої держави, а й перевіркою спроможності всіх державних інституцій до ефективних дій у таких умовах.

Таким чином, склалася ситуація, коли на законодавчому та організаційному рівнях існуюча система цивільного захисту виявилася не готовою до виконання функцій і завдань в умовах військового конфлікту.

Аналіз законодавства України щодо забезпечення діяльності органів державного управління та сил цивільного захисту в зазначеній сфері свідчить, що в цілому питання з організації діяльності єдиної державної системи цивільного захисту в умовах повсякденної діяльності та особливого періоду вирішено, але не враховано специфіку реалізації завдань цивільного захисту в умовах виникнення та розвитку воєнно-політичного конфлікту, з яким стикнулася наша держава [10].

Слід зауважити, що, враховуючи специфіку ведення “гібридної війни” з боку агресора, виникла

необхідність змін форм і методів провадження заходів цивільного захисту органами державного управління нашої держави.

За таких умов рішенням Кабінету Міністрів України у січні 2015 р. на території Донецької та Луганської областей було введено режим надзвичайної ситуації, а в інших регіонах України – режим підвищеної готовності.

Підступні та непередбачувані форми ведення “гібридної війни” терористичними угрупованнями суттєво вплинули на дії органів управління та сил цивільного захисту. За таких умов органи управління цивільного захисту Донецької та Луганської обласних державних адміністрацій були вимушені в екстреному порядку передислокуватися на підконтрольні Україні території та організувати свою діяльність “з колес”.

О.Лещенко зазначає, що внаслідок цього тимчасово було порушено систему управління силами та засобами цивільного захисту, що ускладнило виконання завдань щодо забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій. Крім того, було порушено роботу системи централізованого оповіщення населення у зв'язку із виведенням з ладу системи електропостачання, а також із руйнуванням передавальних центрів, або їх захопленням сепаратистами, що унеможливило якісне оповіщення населення Донецької та Луганської областей у повному обсязі [10].

Ураховуючи, що внаслідок застосування сепаратистами та їх поплічниками засобів вогневого ураження зазнали пошкодження системи життєзабезпечення населених пунктів та окремих суб'єктів господарювання критичної інфраструктури, що не тільки погіршило умови життєдіяльності населення, а й створило передумови для виникнення техногенних катастроф, пріоритетним завданням стала організація взаємодії між органами державного управління у сфері цивільного захисту та військовими державними адміністраціями щодо провадження заходів цивільного захисту в умовах збройного конфлікту на зазначених територіях.

Досвід реалізації завдань цивільного захисту в зоні проведення антитерористичної операції засвідчив необхідність посилення взаємодії сил цивільного захисту з військовими та іншими спеціальними формуваннями, що безпосередньо організовують та проводять антитерористичні заходи. Логіко-аналітичну схему взаємозв'язку між основними завданнями ЄДСЦЗ в умовах збройного конфлікту наведено на рис. 2.

На нашу думку, слухним є висновок, наведений у [11], про те, що дедалі частіше спосте-

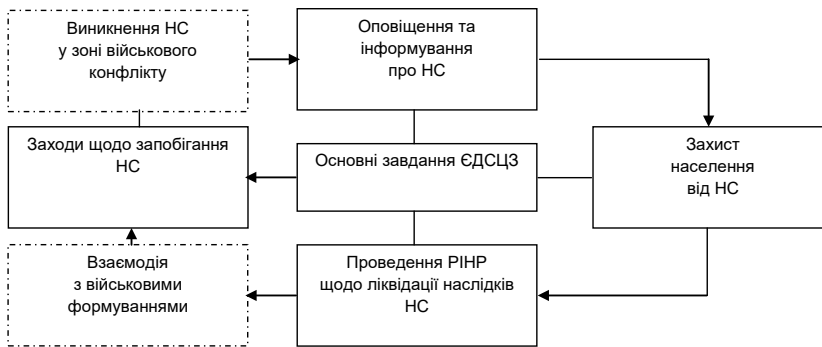


Рис. 2. Логіко-аналітична схема взаємозв'язку між основними завданнями ЄДСЦЗ в умовах збройного конфлікту

рігається неузгодженість дій підрозділів, що залучаються до ліквідації надзвичайних ситуацій. Науковці зазначають, що, з одного боку, обсяги завдань, які постають перед керівниками органів управління, зростають, ускладнюється їх зміст, а з другого – організації взаємодії між силами, що виконують завдання, приділяється недостатньо уваги, що ставить під загрозу їх виконання, а діям керівників притаманна шаблонність, догматизм у сприйнятті вимог керівних документів, вони неспроможні виявляти творчість, рішучість та наполегливість.

Заслуговує на увагу пропозиція авторів щодо застосування методу отримання доповідей та розгляду основних епізодів можливого розвитку надзвичайної ситуації із заслуховуванням доповідей керівників нижчої ланки управління про використання наявних у них сил і засобів. При цьому питання взаємодії розробляються з урахуванням найбільш ймовірного розвитку обстановки в майбутньому та можливих ускладнень. Питання щодо узгодженого застосування сил і засобів у кожному з епізодів, починають розглядатися, як правило, з підрозділів, в інтересах яких здійснюється взаємодія [11].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отримані в процесі дослідження ре-

зультати дали можливість сформулювати такі висновки.

Уточнено поняття “державне управління у сфері цивільного захисту” як діяльність державних органів виконавчої влади, що полягає в організації виконання законів і нормативно-правових актів з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту.

На основі аналізу нормативно-правової бази сфери цивільного захисту побудовано узагальнену

логіко-аналітичну схему взаємозв'язку між основними завданнями ЄДСЦЗ, а також вказану схему в умовах збройного конфлікту.

Аналіз природно-техногенної безпеки в Україні протягом 2015–2016 рр. дав змогу встановити, що збільшення кількості постраждалого населення внаслідок надзвичайних ситуацій пов'язане з недостатнім рівнем підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту, про що свідчать виявлені недоліки під час проведення оперативних і практичних заходів цивільного захисту. Визначено чинники впливу рівня підготовки органів державного управління у сфері цивільного захисту на стан природно-техногенної безпеки держави, що полягають у виявленні недостатнього рівня організації взаємодії між структурами, що залучаються до реагування на надзвичайні ситуації.

Доведено необхідність посилення взаємодії сил цивільного захисту з військовими та іншими спеціальними формуваннями, що безпосередньо організовують та проводять антитерористичні заходи.

Подальший напрям наукових досліджень за розглянутою проблематикою вбачається в аналізі функціонування організаційного та структурного механізмів державного управління у сфері цивільного захисту.

Список використаних джерел

1. Жукова Л. А. Державне управління у сфері цивільного захисту в Україні: функціонально-структурний аспект : дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / Жукова Л. А. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ, 2007. – 212 с.
2. Клименко Н. Г. Особливості державного управління в умовах надзвичайних ситуацій: теоретичний та історичний аспекти : дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 / Клименко Н. Г. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ, 2008. – 225 с.

References

1. Zhukova, L.A. (2007), “Public administration in the sphere of civil protection in Ukraine: functional and structural aspect”, Abstract of Ph.D. dissertation, Mechanisms of Public Administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
2. Klymenko, N.H. (2008), “Features of public administration in emergency situations: theoretical and historical aspects”, Abstract of Ph.D. dissertation, Theory and History of Public Administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

3. Труш О. О. Структурно-функціональне забезпечення територіального управління запобіганням та ліквідацією надзвичайних ситуацій (на прикладі Управління пожежної безпеки в Харківській області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Труш О. О. ; ХарРІДУ НАДУ при Президентіві України. – Харків, 2003. – 23 с.
3. Trush, O.O. (2003), "Structural and functional support of territorial management of prevention and liquidation of emergency situations (on example of the Fire Safety Department in the Kharkiv region)", Ph.D. Thesis, Mechanisms of Public Administration, Kharkiv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kharkiv, Ukraine.
4. Шпильовий І. М. Державне регулювання у сфері природно-техногенної безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Шпильовий І. М. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – Київ, 2008. – 23 с.
4. Shpyl'ovyy, I.M. (2008), "State regulation in the field of natural and technological safety of Ukraine", Ph.D. Thesis, Mechanisms of Public Administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
5. Кринична І. П. Державне управління процесами забезпечення радіаційної безпеки в Україні : монографія / І. П. Кринична. – Дніпропетровськ : Пороги, 2009. – 303 с.
5. Krynychna, I.P. (2009), *Derzhavne upravlinnia protsesamy zabezpechennia radiatsijnoi bezpeky v Ukraini* [Public administration of the processes of radiation safety in Ukraine], "Porohy", Dnipropetrovsk, Ukraine.
6. Політична енциклопедія / редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – Київ : Парламент. вид-во, 2011. – 808 с.
6. Levenets', Yu. and Shapoval, Yu. et al (editors) (2011), *Politychna entsyklopediia* [Political Encyclopedia], Parliamentary Publishing House, Kyiv, Ukraine.
7. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), "Code of Civil Protection of Ukraine" of 02.10.2012, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (Accessed 21 August 2017).
8. Інформаційно-аналітична довідка про надзвичайні ситуації в Україні, що сталися впродовж 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/44615.html>
8. The official site of the State Service of Ukraine for Emergency Situations (2015), "Information and analytical information on emergencies in Ukraine that occurred during 2015", available at: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/44615.html> (Accessed 04 August 2017).
9. Інформаційно-аналітична довідка про надзвичайні ситуації в Україні, що сталися впродовж 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/57279.html>
9. The official site of the State Service of Ukraine for Emergency Situations (2016), "Information and analytical information on emergencies in Ukraine that occurred during 2016", available at: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/57279.html> (Accessed 04 August 2017).
10. Лещенко О. Я. Питання забезпечення цивільного захисту в зонах воєнно-політичного конфлікту: досвід України в умовах "гібридної війни" / О. Я. Лещенко // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. – 2015. – № 5. – С. 228–237.
10. Leschenko, O.Ya. (2015), "Issues of providing civil protection in zones of military-political conflict: Ukraine's experience in the "hybrid war", *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu*, vol. 5, pp. 228-237.
11. Барило О. Г. Визначення раціонального методу організації взаємодії у надзвичайних ситуаціях / О. Г. Барило, С. П. Потеряйко // Вісник НУЦЗ України. – 2017. – № 1(6). – С. 305–313. – (Серія: Держ. упр.).
11. Barylo, O.H. and Poterajko, S.P. (2017), "Search for a rational method for organizing interaction in emergencies", *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1(6), pp. 305-313.